

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูแนะแนวที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ลักษณะของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคม
2. บทบาทของการแนะแนวต่อการศึกษา
3. ความจำเป็นและบทบาทของการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
4. บทบาทของครูแนะแนว
5. คุณลักษณะของครูแนะแนว
6. จรรยาบรรณของครูแนะแนว
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ลักษณะของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคม

สงวนศรี วิรัชชัย (2527, หน้า 75) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคมว่าจะพบบทบาทอยู่หลายรูปแบบ หลายลักษณะ คือ

1. บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed Roles) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่าครูต้องสอนนักเรียน พ่อแม่ต้องอบรมเลี้ยงดูลูก เป็นต้น
2. บทบาทที่คาดหวัง (Expected Roles) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบพฤติกรรมที่คนอื่น (ผู้ที่เกี่ยวข้อง) คาดหวัง เช่น นักเรียนคาดหวังว่าครูจะช่วยอธิบายปัญหาข้อข้องใจเกี่ยวกับบทเรียนให้กับตน ผู้ได้บังคับบัญชาคาดว่าผู้บังคับบัญชาจะสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของตน เป็นต้น

บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังนั้นมักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งบทบาทที่ผู้ที่เกี่ยวข้องคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดก็ได้ เพราะบางคนอาจมีการคาดหวังมากหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ เช่น นักเรียนบางคนอาจคาดหวังให้ครูเพิ่มคะแนนให้กับตนมากกว่าคนอื่น ๆ

3. บทบาทตามความคิดผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง (Subjective Roles) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งคิดหรือเชื่อว่าเป็นบทบาทที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องไม่ใส่ใจกับปัญหาส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Roles) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดที่ผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงตามพฤติกรรมที่บุคคลอื่น ทั้งที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับความคิดของตน

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perception Roles) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้

จากลักษณะของบทบาทในรูปแบบต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าบทบาททั้งหลายมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ก็จะเป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่น แต่ถ้าบทบาทดังกล่าวไม่สอดคล้องกัน เช่น บทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่ตรงกับบทบาทที่คาดหวัง สถานการณ์เช่นนี้ก็จะทำให้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งและผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่สบายใจ ไม่พอใจ และลำบากใจที่จะต้องเลือกตัดสินใจ เปลี่ยนความคิด พฤติกรรม ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้เรียกว่า ความขัดแย้งของบทบาท

โรงเรียนประกอบไปด้วยบุคคล 2 กลุ่มคือ ครูและนักเรียน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของกันและกัน ดังนั้นครูจึงเป็นผู้มีความสำคัญกับเด็กรองจากผู้ปกครอง บทบาทของครูจึงมีผลต่อเด็กมาก และโดยทั่วไปแล้วครูทุกคนย่อมจะมีหน้าที่และบทบาทตามที่สถาบันกำหนดให้ อีกทั้งครูจะมีบทบาทตามที่นักเรียนคาดหวังหรือประสงค์จะให้ เป็นเพื่อที่จะให้งานต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ

2. บทบาทของการแนะแนวต่อการศึกษา

1. การแนะแนวเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ โดยที่การแนะแนวช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวเองอย่างแท้จริง รู้ขอบเขตความสามารถส่วนดีส่วนบกพร่องของตน การที่นักเรียนรู้จักตนเองเช่นนี้จะทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ ทำให้เป็นตัวของตัวเองกล้าเผชิญความจริง ยอมรับในส่วนบกพร่องของตนและพร้อมที่จะปรับปรุง สิ่งใดที่ดีอยู่แล้วจะพยายามรักษาไว้หรือส่งเสริมให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาของเด็กให้ถึงขีดสุด อันเป็นจุดประสงค์ของการศึกษา

2. การแนะแนวเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจตัวเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถใช้วิจารณญาณในการวางแผนการในอนาคตที่เหมาะสมกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกวิชาเรียน วางแผนการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ เป็นบุคคลที่สามารถนำตนเองได้

3. การแนะแนวเป็นการช่วยให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ดี เป็นต้นว่าการปรับตัวกับเพื่อนหรือครู ซึ่งจะสร้างความขัดแย้งระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน หรือนักเรียนต่อครูลดลง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนชอบโรงเรียน

4. การแนะแนวเป็นส่วนสำคัญในการทำให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา ตลอดจนได้รับข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะส่งเสริมการศึกษาเป็นต้นว่า ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร วิชาเรียน บริการต่าง ๆ ในโรงเรียนที่ให้แก่นักเรียน

5. บริการแนะแนวเป็นการให้ครูเข้าใจนักเรียนยิ่งขึ้น โดยนักแนะแนวจะให้ข้อมูลแก่ครู หรือสนับสนุนแนะนำครูในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียน เมื่อครูเข้าใจนักเรียนได้ดีแล้วจะเป็นการช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการศึกษาที่เหมาะสมแก่นักเรียนแต่ละคน

6. บริการแนะแนวเป็นจักรกลสำคัญในการช่วยครูแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้นได้ทันทั่วทั้งที่ กับทั้งจะเป็นการลดปัญหาในการสอนของครูด้วย

7. หน่วยแนะแนวเป็นแหล่งสำคัญในการหาข้อมูลมาให้ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักแนะแนวเป็นผู้ที่รู้จักเด็กเป็นอย่างดี รู้ความต้องการและปัญหาของเด็ก และจากการที่นักแนะแนวทำหน้าที่ให้การปรึกษาแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน จึงทำให้นักแนะแนวได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของวิชาต่าง ๆ หรือได้ข้อมูลสำหรับการพิจารณาว่า หลักสูตรที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นนั้นตรงกับความต้องการของนักเรียน หรือเหมาะสมกับแนวโน้มของตลาดเกี่ยวกับอาชีพหรือไม่ และจากการติดตามผล

นักเรียนที่สำเร็จ การศึกษาแต่ละระดับหรือนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน จะเป็นการประเมินผล หลักสูตร หรือประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียน

จากบทบาทของการแนะแนวต่อการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่าการแนะแนว เป็นการช่วยให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้ดีตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา ช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนยิ่งขึ้น ช่วยครูแก้ปัญหาให้นักเรียน และหน่วยแนะแนวยังเป็นแหล่งสำคัญในการหาข้อมูลของผู้บริหาร

3. ความจำเป็นและบทบาทของการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. บทบาททางด้านการศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ซึ่ง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพอย่างกว้างขวาง ตามความสนใจ ความ สามารถ ความถนัดและลักษณะนิสัยของนักเรียน ตลอดจนให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนที่ต้องการเรียนต่อระดับสูงได้เรียนในระดับสูงขึ้น ผู้ปกครองและนักเรียนจำเป็นต้องทราบ รายละเอียดต่าง ๆ เช่น ระดับการศึกษา ประเภทของการศึกษา หลักสูตร แผนการเรียน ค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ การประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นการแนะแนว จึงมีบทบาทช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม ช่วยป้องกันปัญหาและแก้ ปัญหาทั้งช่วยลดความสูญเสียไปทางการศึกษาได้ด้วย

2. บทบาทด้านอาชีพ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในวัยที่กำลังเตรียมตัวเพื่ออาชีพ และอาชีพในปัจจุบันมี มากมายหลายประการ บางอาชีพต้องการคนทำงานเป็นจำนวนมาก บางอาชีพต้องการคนน้อย คุณสมบัติของบุคคลที่จะทำงานอาชีพของแต่ละอย่างก็แตกต่างกันไป การแข่งขันในการประกอบ อาชีพมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาคนล้นงานในบางอาชีพและขาดคนทำงานในบางอาชีพ ดังนั้นการ แนะแนวจึงมีบทบาทช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเองได้เตรียมตัวและตัดสินใจ เลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตลอดจนคิดงานอาชีพเองได้เตรียมตัวและตัดสินใจเลือก อาชีพได้ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนคิดงานอาชีพ

3. บทบาทด้านส่วนตัวและสังคม

การเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนค่อนข้างน้อย ระบบครูประจำชั้นที่เคยใกล้ชิดเมื่อคราวอยู่ระดับประถมศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ครูต้องสอนเฉพาะวิชา และสอนหลายห้องเรียน โอกาสที่ครูจะรู้จักและคุ้นเคยกับนักเรียนจึงมีน้อยลง ขณะเดียวกันสภาพครอบครัวและสัมพันธภาพของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้นักเรียนไม่น้อยประสบปัญหาจากครอบครัว เช่น การเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ การหย่าร้าง ฯลฯ จึงทำให้นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจและการปรับตัว ดังนั้นการแนะแนวจึงมีบทบาทช่วยให้นักเรียนยอมรับและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ความจำเป็นและบทบาทของการแนะแนวทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น การแนะแนว จึงเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็น ในการช่วยพัฒนาเด็กในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสภาพแวดล้อม และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างมีความสุข

4. บทบาทของครูแนะแนว

วัชรวิ ทรัพย์มี (2531, หน้า 125-127) สถิต วงศ์สุวรรณ (2531, หน้า 330-331) และ มาลินี จุฑาปะมา (2536, หน้า 118-119) กล่าวถึงนักแนะแนวเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อบริการแนะแนวในโรงเรียนโดยตรง ซึ่งประมวลบทบาทของนักแนะแนวได้ดังต่อไปนี้คือ

1. จัดบริการแนะแนวให้นักเรียนแก่นักเรียน ดังนี้

- 1.1 บริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ
- 1.2 บริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
- 1.3 บริการสนเทศ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม
- 1.4 บริการจัดวางตัวบุคคลทางการศึกษา อาชีพ กิจกรรมหลักสูตร และ

บริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนให้นักเรียน

- 1.5 บริการติดตามผลนักเรียนหลังจากได้รับบริการแนะแนว

2. ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน

- 2.1 วางแผนงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนในการจัดโครงการแนะแนว ตลอดจน

การวางแผนการประเมินผลบริการแนะแนวเป็นลำดับขั้น

2.2 ร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนในการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน
เกี่ยวกับบริการแนะแนว

2.3 สำรวจความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนเสนอผู้บริหารโรงเรียน

2.4 เสนอบประมาณเกี่ยวกับการบรรจุนักแนะแนว เหมียณ ตลอดจนงบประมาณ
สำหรับจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแนะแนว

2.5 ติดต่อประสานงานกับฝ่ายบริหารโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้งานแนะแนวดำเนินไป
ด้วยดี

3. ประสานงานกับครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

3.1 ส่งเสริมความเข้าใจและทัศนคติที่ดีแก่ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเกี่ยวกับ
ประโยชน์และลักษณะงานบริการแนะแนว

3.2 ชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของครูที่มีต่อบริการแนะแนวในโรงเรียน

3.3 ร่วมในการอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเกี่ยวกับบริการ
แนะแนว

3.4 ให้ครูมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.5 สนับสนุนให้ครูมาใช้ประโยชน์จากข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่ฝ่ายแนะแนวรวบรวมไว้

3.6 สนับสนุนให้ครูเก็บข้อมูลนักเรียนมารวบรวมไว้ในระเบียบสะสม

3.7 ช่วยครูและบรรณารักษ์ในการแนะนำ และจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการแนะแนว
มารวบรวมเผยแพร่แก่นักเรียน

3.8 ร่วมมือกับครูในการจัดกิจกรรมประจำห้องเรียน

3.9 สนับสนุนให้ครูส่งนักเรียนมารับบริการแนะแนว

3.10 แจงข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผลนักเรียนแก่ครู

3.11 เสนอสถิติและข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยแนะแนวรวบรวมไว้แก่ครู และบุคลากรอื่น ๆ
เป็นต้นว่า จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อและประกอบอาชีพ หลังจากจบการศึกษา หรือออกจาก
โรงเรียน แนวโน้มของอาชีพในปัจจุบัน

4. ประสานงานกับผู้ปกครอง

4.1 สร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับจุดประสงค์และลักษณะงานของบริการ
แนะแนว

4.2 แจ้งให้ผู้ปกครองเข้าใจว่าจะร่วมมือกับบริการแนะแนวได้อย่างไร

4.3 ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน เป็นต้นว่า พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสนใจ ความถนัด ขอบข่ายของสัมฤทธิ์ผลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตน

4.4 แจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับโอกาสในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ของนักเรียน ตลอดจนลักษณะของวิชาที่เรียน ลักษณะอาชีพต่าง ๆ คุณสมบัติของผู้ที่จะศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพในแขนงนั้น ๆ

4.5 แจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน เป็นต้นว่า แนวโน้มของตลาดเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ

4.6 เชิญผู้ปกครองมาปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องเด็ก หรือเชิญมาเป็นวิทยากร

5. ประสานงานกับสถาบันและบุคคลในชุมชน

5.1 ติดต่อกับแหล่งวิทยากร และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการประสานงานกับหน่วยแนะแนวเป็นต้น การเชิญบุคคลในชุมชนมาเป็นวิทยากร การจัดหาทุนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ นักเรียน การขอชมโรงงานต่าง ๆ ในชุมชน

5.2 การส่งตัวนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักกฎหมาย และประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน

6. การประเมินผลงานแนะแนวและงานวิจัย

6.1 ประเมินผลงานบริการแนะแนวต่าง ๆ อยู่เสมอ

6.2 เสนอผลการประเมินผลงานแนะแนวแก่ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง

6.3 นำผลที่ได้จากการประเมินผลงานแนะแนวมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงบริการแนะแนวต่อไป

6.4 ทำการวิจัยต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของบริการแนะแนว เป็นต้นว่า การวิจัยเปรียบเทียบวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการให้คำปรึกษา การทำโครงการติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

7. การเผยแพร่กิจการนักเรียน

7.1 ประชาสัมพันธ์งานแนะแนวแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน โดยการจัดปฐมนิเทศ จัดทำเอกสารการแนะแนว เขียนบทความแนะแนว ออกรายการวิทยุและโทรทัศน์เผยแพร่กิจการแนะแนว

7.2 จัดนิทรรศการแนะแนว เช่น สัปดาห์แนะแนวการศึกษาต่อ วันอาชีพ

7.3 พยายามผนึกกำลังระหว่างนักแนะแนวในการจัดตั้งสมาคมแนะแนว เพื่อเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการแนะแนว และเผยแพร่กิจการแนะแนว

อุษณีย์ เย็นสบาย (2533, หน้า 203-204) ได้กล่าวว่าผู้แนะแนวเป็นตัวจักรสำคัญ ในการที่จะทำให้กิจการแนะแนวดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้แนะแนวในสถานศึกษามีดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านส่วนตัว สังคม การศึกษาและอาชีพช่วยให้แก่นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจคุณลักษณะและขอบเขตของตน และช่วยให้สามารถวางแผนทางชีวิตในอนาคตของตนเองโดยใช้หลักและวิธีการที่ถูกต้อง
2. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำชี้แจงแก่คณะครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการให้ความกระจ่างแจ้งในงานแนะแนวเกี่ยวกับความมุ่งหมาย การดำเนินงาน ตลอดจนผลที่ได้จากการแนะแนว
3. เป็นสื่อกลางทำหน้าที่ติดต่อบุคคลต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เกี่ยวกับการแนะแนว
4. เป็นบุคคลสำคัญในการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่
5. รับผิดชอบในการจัดแผนการแนะแนวหมู่ โดยวางแผนงานล่วงหน้าเป็นระยะสั้นและระยะยาว
6. ช่วยรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน
7. รวบรวมข้อสนเทศหรือหลักฐานและระเบียบการของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และงานอาชีพต่าง ๆ ไว้สำหรับนักเรียน ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการเรียนต่อและหางานอาชีพ
8. เข้าร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน ช่วยให้คณะครูเข้าใจผลของการใช้หลักทางจิตวิทยาแก่นักเรียน
9. ติดต่อปรึกษาหารือกับทางบ้านเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน
10. ช่วยครูประจำชั้นวางแผนงานกิจกรรมประจำวัน หรือแผนงานกิจกรรมในชั้นโฮมรูม

11. เป็นผู้ริเริ่มในการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหา
12. ศึกษาและสังเกตดูความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับงานอาชีพ การเรียนต่องานอดิเรก ความถนัดตามธรรมชาติ ทักษะคติ ลักษณะนิสัย ตลอดจนความสามารถของนักเรียน
13. สสำรวจและพิจารณานักเรียนที่เรียนอ่อน หรือทำคะแนนไม่ได้ดีในวิชาต่าง ๆ หรือพิจารณานักเรียนที่เห็นว่าจะไม่สามารถผ่านการสอบไล่หรือเรียนสำเร็จไปได้เพื่อหาทางช่วยเหลือหรือปรับตัวให้ดีขึ้น
14. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการเลือกเข้าสมาชิกชุมนุมต่าง ๆ ในโรงเรียน
15. รู้จักแหล่งวิทยากรและนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียน
16. ทำการติดตามผล และประเมินผลงานแนะแนวของโรงเรียนได้ทำไปแล้วเป็นระยะ และทำการวิจัยเพื่อปรับปรุงงานแนะแนวให้ดียิ่งขึ้น

พนม ลิมอารีย์ (2533, หน้า 258) ได้เสนอบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนวที่มีต่อบริการแนะแนวดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้นำในการดำเนินงานบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยการจัดให้มีบริการหลักที่สำคัญของโครงการบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการคือ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตามผล
2. เป็นผู้ประสานงานและมีบทบาทร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการโครงการบริการแนะแนว
3. ดำเนินงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ในการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวแก่บุคลากรในโรงเรียน
4. ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนเชิญชวนให้บุคลากรในโรงเรียนสนใจการแนะแนว เช่น ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มาขอคำปรึกษา เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน
5. ทำหน้าที่ชี้แจง ทำความเข้าใจ ให้ความรู้แก่คณะครู บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ มีเจตคติที่ดีต่อการแนะแนว มองเห็นความสำคัญและยินดีให้ความร่วมมือในการทำงานแนะแนว
6. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญและยินดีให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว เช่น การเก็บข้อมูลนักเรียน การแก้ปัญหา

ความยุ่งยากของนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัด เช่น การเชิญเข้าร่วมประชุม การจัดวันอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

7. ทำหน้าที่ติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยงาน สถาบันหรือบุคคลในชุมชนในการจัดกิจกรรมแนะแนว เช่น ขอเข้าชมสถานที่ การเชิญเป็นวิทยากร และขอทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดสหายากจน การส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

8. การประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนมาใช้บริการแนะแนวและเผยแพร่งานแนะแนวให้กลุ่มประชาชนประเภทต่าง ๆ ได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้า

9. ทำหน้าที่วิจัยและประเมินผลงานแนะแนว เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขบริการแนะแนวให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากบทบาทของครูแนะแนวดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของครูแนะแนว คือ เป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานบริการแนะแนวในโรงเรียน ทั้ง 5 บริการ เป็นผู้ติดต่อประสานงานกับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง บุคลากร สถาบัน หรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เป็นผู้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่วิจัยและประเมินผล ในการดำเนินงานบริการแนะแนวในโรงเรียน

5. คุณลักษณะของครูแนะแนว

วัชร ฐะคำ (2523, หน้า 30) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูแนะแนวที่ทำให้การแนะแนวประสบผลสำเร็จนั้น ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ มีความเข้าใจผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง มีความรู้สึกร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นคนเปิดเผย มีความจริงใจ ไม่ปิดบังความในใจ สามารถรับในสิ่งใหม่และแปลกได้ มีบุคลิกลักษณะที่มั่นคง มีลักษณะที่สดชื่นร่าเริง มีความสนใจในปัญหาของนักเรียนอย่างจริงใจและยอมรับในพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

กรมวิชาการ (2537, หน้า 37-38) ได้เสนอคุณลักษณะของผู้ที่จะทำหน้าที่แนะแนวดังนี้ คือ

1. มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่น่าสนใจ มีคุณธรรมประจำใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และมีความประพฤติดีงาม

2. มีความสามารถพิเศษในการที่จะเข้ากับบุคคลประเภทต่าง ๆ ได้ สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ด้วยความสนิทสนม มีความเป็นกันเองกับนักเรียนมากที่สุด

3. เคยเป็นครูมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี
4. มีความรู้ในจิตวิทยาเด็กวัยรุ่นพอควร
5. เป็นผู้มองโลกในแง่ดี เห็นว่าชีวิตมีคุณค่า ควรจะทำประโยชน์ต่อไป
6. เป็นผู้มีศีลธรรม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความจริงใจต่อคนอื่น และมีความเมตตากรุณา
7. เป็นผู้มีความรับผิดชอบดี และมีความรับผิดชอบหนักแน่น
8. เป็นผู้ที่มีความเข้าใจซึ่งถึงสาเหตุ เข้าใจที่มาของสาเหตุและสามารถวินิจฉัยหรือลงความเห็นได้อย่างมีเหตุมีผล
9. เป็นคนเอาการเอางาน มีความมานะพยายาม มีความตั้งใจทำงานชอบค้นคว้า และติดตามผล
10. เป็นผู้ที่มีความรู้สึกเป็นมิตรกับผู้อื่น มีความเป็นกันเอง และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
11. เป็นคนขยัน ทำงานด้วยความเต็มใจ ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย
12. สนับสนุนและสนใจในกิจกรรม และงานของนักเรียน
13. พอใจในการติดต่อกับบุคคลภายนอก เพื่อความสะดวกในการงานและเพื่อให้การงานได้ผลดี
14. เป็นนักฟังที่ดี ให้ผู้ที่เข้ามาได้รับความช่วยเหลือเกิดความรู้สึกว่าตนกำลังรับฟังเรื่องราวของเขาอยู่อย่างตั้งใจ
15. มีศิลปะในการพูด ไม่ใช้คำพูดทำนองเทศนา สั่งสอน กระแทกกระเทือนเสียดสี คำพูดที่อ่อนดี และคำพูดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ผู้อื่น
16. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ในด้านความประพฤติ การพูดจาทำทางตลอดจนการแต่งตัว
17. รักษาความลับของนักเรียนไว้เป็นอย่างดีที่สุด
18. รู้จักวิธีสอนที่จะเข้าถึงใจเด็ก

กรมวิชาการ (2521, หน้า 16) นวลน้อย วิจิตรกุล (2525, หน้า 8-9) สถิต วงศ์สวรรค์ (2531, หน้า 320) และอุษณีย์ เย็นสบาย (2533, หน้า 207-208) ได้กล่าวสรุปคุณสมบัติของครูแนะแนวที่ดี ดังนี้ วุฒิทางการศึกษา มีวุฒิน้อยอย่างน้อยปริญญาตรีและได้รับการศึกษาอบรมทางด้านการแนะแนวหรือจิตวิทยามาโดยเฉพาะหรือได้รับการอบรมวิชาการแนะแนวตามหลักการที่คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของกระทรวงศึกษาได้วางไว้ ประสพการณ์เป็นครู

อย่างน้อย 5 ปี และได้เคยปฏิบัติงานแนะแนวมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี และได้สอนนักเรียนมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี ในระดับชั้นการศึกษาที่ทำหน้าที่แนะแนว

คุณสมบัติที่จำเป็น

1. มีความสนใจในเรื่องการแนะแนว
2. มีความสนใจในทุกข์สุขของนักเรียน เป็นผู้เข้าใจนักเรียน
3. มีความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอน และทำการสอนได้ผลดีมาแล้ว
4. มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตมาแล้วพอสมควร
5. มีความรู้เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทันท่วงทีเหตุการณ์เสมอ
6. ทรงไว้ซึ่งคุณธรรม เช่น ยุติธรรม มีขันติ มีความจริงใจ รักษาความลับและไว้วางใจได้
7. มีความสามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่าย
8. มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ที่ติดต่อด้วย นักเรียนอยากเข้าใกล้และเกิดความรู้สึกไว้วางใจ
9. ไวต่อความต้องการและความรู้สึกของคนอื่นสามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น
10. มีศิลปะในการพูด การฟัง อันจะทำให้การแนะแนวบรรลุผลตามความมุ่งหมาย
11. มีสุขภาพแข็งแรงและสุขภาพจิตดี
12. มีอารมณ์มั่นคงและอารมณ์ขัน
13. มีใจกว้างและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
14. มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสุขรอบคอบ

คุณลักษณะของครูแนะแนวที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ครูแนะแนวจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมทางด้านการแนะแนวหรือจิตวิทยาโดยเฉพาะ มีประสบการณ์งานด้านแนะแนวและการศึกษามาแล้ว และคุณสมบัติที่จำเป็น เช่น มีความสนใจในตัวเด็ก มีความเมตตากรุณา มีคุณธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี ทันท่วงทีเหตุการณ์ มีอารมณ์มั่นคง ใจกว้าง มีความเชื่อมั่นในตนเอง สุขุมรอบคอบ ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีความกระตือรือร้น เสียสละ อดทน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

6. จรรยาบรรณของครูแนะแนว

วัชร ทรัพย์มี (2531, หน้า 130) ได้กล่าวถึงวิชาการแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสำคัญในการป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการแก่นักเรียน โดยที่นักแนะแนวมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนโดยตรง จึงได้สมควรได้มีการกำหนดจรรยาบรรณของนักแนะแนวขึ้นเพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติ สำหรับจรรยาบรรณของนักแนะแนวซึ่งสมาคมแนะแนวแห่งสหรัฐอเมริกา (American Personnel and Guidance Association) กำหนดขึ้นได้แก่

1. นักแนะแนวจะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้รับบริการ โดยจะไม่กระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้รับบริการ

2. นักแนะแนวจะต้องรักษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้รับบริการไว้เป็นความลับในกรณีที่นักแนะแนวต้องการปรึกษากับเพื่อนร่วมงานเพื่อช่วยเหลือผู้รับบริการ จะต้องปกปิดหลักฐานแสดงตัวผู้รับบริการนั้น เช่น ชื่อ สกุล ที่อยู่ ชื่อบิดา มารดา

3. ถ้านักแนะแนวต้องการนำข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการไปเผยแพร่ เช่น นำไปยกตัวอย่างประกอบการอบรมการแนะแนวแก่นักเรียนในโรงเรียน หรือนำไปประกอบการสอน การเขียนบทความ จะต้องตัดหลักฐานแสดงตัวผู้รับบริการออก

4. ถ้าปัญหาของผู้รับบริการอยู่นอกขอบข่ายบริการแนะแนว นักแนะแนวควรจะส่งตัวนักเรียนผู้นั้นไปรับบริการจากบุคคลอื่น เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักกฎหมาย แต่ก่อนจะส่งนักเรียนไปจะต้องให้เจ้าตัวยินยอม และจะต้องชี้แจงให้นักเรียนผู้นั้นทราบขอบข่ายที่ บุคลากรเหล่านั้นจะช่วยเขาได้

5. เคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้รับบริการ ในการที่จะเลือกตัดสินใจดำเนินชีวิตของตนเอง นักแนะแนวจะเป็นผู้ช่วยผู้รับบริการ ในการที่จะเลือกตัดสินใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง นักแนะแนวจะเป็นผู้ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เพื่อผู้รับบริการจะได้ตัดสินใจเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้แนะแนวจะไม่เป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจให้แก่ผู้รับบริการ

6. นักแนะแนวจะต้องช่วยเหลือผู้รับบริการให้พัฒนาจนถึงขีดสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

7. นักแนะแนวพึงสละเวลาให้แก่งานแนะแนวอย่างเต็มที่ แม้ว่าบางครั้งจะต้องใช้เวลา นอกเหนือเวลาปฏิบัติงานตามปกติ เช่น การสละเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง

8. นักแนะแนวจะต้องมีความประพฤติที่เหมาะสมตามขอบข่ายศีลธรรม จรรยาอันดีงาม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

จรรยาบรรณเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักแนะแนวควรยึดเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินงานแนะแนว และให้การปรึกษาแก่ผู้รับบริการ ดังนั้นครูแนะแนวควรเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตามบทบาทของนักแนะแนว และยังคงต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการสมาคมการแนะแนวอาชีพแห่งสหรัฐอเมริกา (Jones, 1951, p.548) ได้อภิปราย และประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อค้นคว้าหาคุณลักษณะของนักแนะแนวที่ดี จากการสัมภาษณ์ได้ว่า นักแนะแนวที่เหมาะสมจะคัดเลือกไว้ทำงานคือ ผู้ที่มีการปรับตัวดีมีความเป็นปัญญานั่น มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นดี มีความเข้าใจผู้อื่นเป็นบุคคลที่จะช่วยสร้างให้เกิดความสัมพันธ์ในด้านส่วนตัว กับสังคมรวมถึงความสามารถที่จะแยกตัวไม่ลำเอียง มีความเข้าใจถึงขีดจำกัดของตนเอง ในการที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะอย่างหรือกับบุคคลบางคน เป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มีความเข้าใจในเรื่องสภาวะของห้องเรียน มีความรับผิดชอบในการสอน มีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีความเข้าใจในสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจที่จะมีอิทธิพลต่อท้องถิ่น

(Shertzer & Stone, 1976, pp.102-103) ได้เสนอแนะว่านักแนะแนวควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีความรู้สึกไวต่อปฏิกิริยาโต้ตอบของผู้อื่น มีความเป็นผู้นำ มีอารมณ์ขัน มีลักษณะรูปร่างและท่าทางเป็นที่ยอมรับของสังคม ร่วมงานกับผู้อื่นได้ มีความสนใจในเรื่องการศึกษา มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะที่แสดงความเป็นมิตร

ศักดิ์สิทธิ์ ขัติยาสุวรรณ (2519) พบว่า นักเรียนโรงเรียนมัธยมแบบผสมภาคกลาง ของประเทศไทย ต้องการครูแนะแนวที่มีลักษณะเป็นคนที่นักเรียนพบได้ง่าย เป็นคนรับฟัง ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจ และให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นผู้ที่แต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ เป็นคนมีเหตุผล รอบรู้ ฉลาดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รักษาความลับได้

กาญจนา ทองอุไร (2519) วิจัยเรื่องคุณลักษณะของครูแนะแนวที่นักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต้องการ พบว่า คุณลักษณะด้านท่าทางที่นักเรียนต้องการมากเป็นอันดับหนึ่งคือ เป็นผู้ที่มีอารมณ์ขันร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ คุณลักษณะด้านคุณธรรมที่นักเรียนต้องการ

มากเป็นอันดับหนึ่งคือความเมตตากรุณา ด้านคุณลักษณะด้านความรู้ที่นักเรียนต้องการมากเป็นอันดับหนึ่งคือ นำความรู้ใหม่ ๆ มาถ่ายทอดให้นักเรียนเสมอ

สุชาวดี ศุภโตชะ (2519) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของครู และนักเรียนโรงเรียนบวรนิเวศ พบว่า คุณลักษณะของครูแนะแนวตามความคิดเห็นของครู คือ มีบุคลิกภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าใจและเป็นกันเองกับนักเรียน ความรู้ดี มีประสบการณ์ชีวิตพอสมควร เก็บรักษาความลับได้ดีจริงใจกับนักเรียน มีศิลปะในการพูดและการฟังที่ดี มีคุณธรรมและความยุติธรรม คุณลักษณะของครูแนะแนวตามความคิดเห็นของนักเรียนเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เข้าใจและเป็นกันเองกับนักเรียน ความรู้ดี มีประสบการณ์ชีวิตพอสมควร เก็บความลับได้ดีจริงใจกับนักเรียน บุคลิกภาพดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีศิลปะในการพูดและการฟังที่ดี มีคุณธรรมและยุติธรรม

กุสุมา สายสนิท (2523) ได้ทำการศึกษาลักษณะของบุคคลที่เด็กวัยรุ่นต้องการปรึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วัยรุ่นพิจารณาลักษณะของบุคคลที่เขาจะปรึกษาเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญแก่ลักษณะท่าทาง คุณธรรมความประพฤติ ลักษณะที่น่าเชื่อถือ และน่าไว้วางใจของผู้ที่เขาจะปรึกษา

ปัจพร จันทรวงศ์ (2535) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูแนะแนวตามความคาดหวังของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 67 คน ครูสายผู้สอน จำนวน 312 คน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากในทุกด้าน คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ คุณธรรมและความประพฤติและความเป็นประชาธิปไตย

อรดา แก้วศิริบัณฑิต (2536) วิจัยเรื่องคุณสมบัติที่ใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งครูแนะแนว ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2535 จำนวน 122 คน พบว่า คุณสมบัติที่ใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งครูแนะแนวนั้น ประกอบด้วย ด้านคุณวุฒิและประสบการณ์ทางการแนะแนว ด้านบุคลิกภาพของครูแนะแนว ด้านจรรยาบรรณของครูแนะแนว และด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวอื่น ๆ

กรมวิชาการ (2537, หน้า 43-46) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูแนะแนวบุคลิกภาพและคุณสมบัติของครูแนะแนวที่พึงมี เป็นคุณสมบัติหรือลักษณะที่ผู้อื่นคาดหวังหรือมีอาการให้มียู่ในตัวครูแนะแนวกับนักเรียน ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนและผู้ปกครอง บุคลิกภาพของครูแนะแนวที่ประสบผลสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงาน ควรมีบุคลิกภาพชอบออกสังคม มีอารมณ์มั่นคงทางสังคม ควบคุมตนเองได้ เป็นคนตรงไปตรงมา สบายต่อมตน มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือการจัดบริการแนะแนวแก่บุคลากรในโรงเรียนได้ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ มีความพึงพอใจในงานที่รับผิดชอบ มีจรรยาบรรณของครูแนะแนว รักษาความลับของผู้อื่นได้ รักการทำงานและมีความศรัทธาต่องานแนะแนวเป็นอย่างยิ่ง

ไชยา เบญจวรรณ (2541) วิจัยเรื่องคุณลักษณะของครูแนะแนวตามความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความคาดหวังในคุณลักษณะของครูแนะแนวอยู่ในระดับมากถึง 7 ด้าน คือ ด้านบุคลิกลักษณะ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านการสอนกิจกรรมแนะแนว และด้านทักษะการแนะแนว

จากผลการศึกษารูปได้ว่า บทบาทของครูแนะแนวที่ประสบผลสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงานนั้น จะต้องมีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการให้คำปรึกษา เป็นคนที่นักเรียนพบได้ง่าย มีความรับผิดชอบด้านการสอน ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจและให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง นำความรู้ใหม่ๆ มาถ่ายทอดให้นักเรียนเสมอ เก็บความลับได้ดี ช่วยเหลือการจัดบริการแนะแนวแก่บุคลากรในโรงเรียนได้